

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kádár Zsófia ügyvéd (1023 Budapest, Bécsi út 4. IV/6.) által képviselt (.....) felperesnek a dr. Botos Mihály ügyvéd (5600 Békéscsaba, Andrássy út 10. I/2.) által képviselt (.....) alperes ellen kártérítés iránti perében a Fővárosi Bíróság 2009. november 19-én kelt 8.G.41.262/2009/8. számú ítéletével szemben az alperes fellebbezése folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 370.000 (háromszázhetvenezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes és a perben nem álló (továbbiakban) között 2000. július 31-étől hitelkeretszerződés állt fenn, az egyes hitelszerződések biztosítékául a és az (.....) közötti közraktározási jogviszonyon alapuló, által kibocsátott közraktári jegyek szolgáltak.

A 2008. június 16-ától visszavonta az közraktári engedélyét.

2008. július 3-án a , mint letevő és az alperes, mint közraktár 3.400 tonna kukoricára, 150.620.000 forint áruérték megjelöléssel közraktározási szerződést kötött 2009. január 2-ig terjedő időtartamra.

A szerződés alapján alperes a fenti árumennyiségre összesen 150.620.000 forint értékű, H 97313-H 97319 sorszámú, 2009. január 2-i lejáratú közraktári jegyet bocsátott ki.

Ezzel egyidejűleg, a fenti időtartamra, a művi közraktározáshoz raktárbérleti szerződést is kötöttek, mely szerint a 10.000 tonna kukorica tárolására bérbe adta a szám alatti tárolóhelyiségét alperesnek.

Az ezen a napon felvett zárolási jegyzőkönyv szerint összesen 10.084 tonna kukorica került zárolásra, leplombálásra, mely magában foglalta a fenti 3.400 tonnát is.

(Ugyancsak ezzel egyidejűleg a korábbi hitelszerződés biztosítékául szolgált, 6.200 tonna kukorica tekintetében, még az által kibocsátott közraktári jegyeket a felperes a közraktári engedély visszavonása miatt a-nek kiadta. Azok visszaváltását követően pedig a, több tételben (2008.július 15-én, szeptember 4-én, 5-én és 9-én) a kukoricamennyiséget átvette.)

Felperes, a 2008. július 15-én kelt szerződéssel 176.800.000 forint hitelt nyújtott a-nek 2008. augusztus 14-i visszafizetési határidővel.

A szerződést egyebek mellett az ugyanekkor létrejött óvadéki szerződés biztosította, amelynek alapján a óvadéku átadta felperesnek az alperes által a művi tárolásra átvett 3400 tonna kukoricára kibocsátott H 97313-H 97319 sorszámú közraktári jegyeket.

Az alperes 2008. július 15-én és július 22-én a közraktározott tételeket ellenőrizte, a mennyiséget és a minőséget megfelelőnek találta.

A a hiteltartozása egy részét a kukorica értékesítésével, a vételár felperesre engedményezésével kívánta megfizetni.

Felperes 2008. augusztus 6-án felhívta az alperest, hogy a H 097313- H 097318 számú közraktári jegyek ellenében 3000 tonna kukoricát adjon ki a 3400 tonnából, jelezve, a vételárat a hitele törlesztésére akarja fordítani. Közölte, a vevő és a között 2008. augusztus 5-én adásvételi szerződés jött létre 3000 tonna takarmánykukoricára 145.-Eur/tonna áron.

Felperes és az alperes 2008. szeptember 4-én megbeszélést tartott a közraktározott tételek kiadása tárgyában. Az emlékeztetőben rögzítették, alperes tájékoztatása szerint a közraktári tételek kiadása nem lehetséges, mert a raktár

felett az rendelkezik, jelenleg nem tudja biztosítani, hogy a közraktári jegyek ellenében a termény kiadásra kerülhessen. 2008. augusztus elején jelentkezett az a probléma, az alperes által kibocsátott közraktári jegyek ellenében történő árukivitel a közraktárból nem biztosított. Felperes alperestől haladéktalan intézkedést kért a kiszállítások zavartalan biztosítása érdekében, továbbá a közraktári jegyek mögötti áru meglétének maradéktalan biztosítását.

A 2008. szeptember 9-én és 10-én város jegyzőjétől a beraktározott kukorica birtokvédelmének biztosítását kérte arra hivatkozva, 2008. szeptember 8-án az első megbízásából a elfoglalta a raktárat, annak őrzésére hivatkozással, a kukorica értékesítését nem tudják folytatni.

Az alperes és a a 2008. szeptember 10-én felvett ellenőrzési naplóban megállapította, a levette a plombákat, saját plombát helyezett el. A közraktározott árut nem tudták ellenőrizni, mert nem engedték be őket a tárolókba.

..... város jegyzője 2008. szeptember 11-én meghozott határozatával felhívta az Zrt-t, mint birtoksértőt, hogy a raktárának rendeltetésszerű használatát és az ott tárolt, a birtokos rendelkezési jogát biztosító közraktári jegyek alapján összesen 3.300 tonna mennyiségű takarmánykukorica birtoklását zavartalanul biztosítsa a jogosult részére. Megállapította, hogy felperesnek és az alperesnek jogosultsága van a H 97315-H 97319. sorszámú közraktári jegyek alapján összesen 2400 tonna takarmánykukoricára, az Zrt-nek a H008447 és H 008446 számú közraktári jegyek alapján 1000 tonna kukoricára. A határozata indokolásában egyebek mellett rögzítette, a is birtokvédelmi eljárást kezdeményezett, a birtokvédelmi ügyeket összevonta. Megállapította, a és az 2007. november 27-én 2007/555 számon közraktározási szerződést kötött, a szerződésben felsorolt H 008446 és H 008447 sorszámú közraktári jegyek alapján összesen 1.000 tonna kukorica tárolására. A szerződés 2008. augusztus 26-án járt le, a hozzákapcsolódó raktárbérleti szerződés 2008. szeptember 9-ig volt érvényes.

A a kölcsönszerződés lejáratakor (2008. augusztus 14-én) felperes felszólítására nem teljesítette a fizetési kötelezettségét, ezért a felperes 2008. október 3-án az alperestől kérte a letett áru kényszerértékesítését. Közölte, a kukorica folyamatos árcsökkenése miatt kára merült fel, 1.900 tonna takarmánykukoricára H 097316-319. sorszámú közraktári jegyek vannak még a birtokában.

(A által értékesített, közraktározott kukoricából 2008. augusztus 27-én a H 097313. és a H 097314. sorszámú közraktári jegyek ellenében 1.000 tonna, 2008.

október 16-án a H 097315 sorszámú közraktári jegy ellenében 500 tonna kitárolásra került.)

Az alperes 2008. október 6-án és 16-án újabb ellenőrzést tartott volna a közraktárban, de a részéről őrzést végzők nem engedték be.

A 2008. november 10-én értesítette alperest, az „v.a.” 1.000 tonna kukoricát kíván áttárolni.

A felperes 2008. november 11-én felszólította az alperest, akadályozza meg az áttárolási tevékenységét, tekintve a tulajdonában lévő közraktári jegyek mögötti teljes árumennyiség megléte az alperes felelősségi körébe tartozik.

Az alperes ezen a napon megkereste a Rendőrkapitánysági Rendőrőrsét, hivatkozva arra, hogy 1900 tonna takarmánykukoricát közraktároz a telephelyen, birtokvédelmet, a jegyzői határozatban foglaltak érvényesítését kérte karhatalommal biztosítani, a telephelyről engedélye nélkül a kitárolást megakadályozni.

Megbízta továbbá a-t, mely 2008. november 12. és 18. között feljegyzésben rögzítette a közraktározott áruból az által történt kiszállításokat.

Az „v.a.” 2008. november 13-án felhívta az alperest, hogy az általa kibocsátott 8446. és 8447. számú közraktári jegyekre közraktározott 1.000 tonna takarmánykukorica áttárolásának megakadályozásától tartózkodjon.

A Rendőrkapitánysági Rendőrőrsé 2008. november 14-én tájékoztatta az alperest, a telephelyéről nem ismeretlen személyek, hanem az „v.a.” által meghatalmazott személy szállította el a kukoricát áttárolás céljából, az áttárolásokhoz érvényes okmányokkal rendelkezett.

Az alperes és a 2008. november 18-án újabb ellenőrzést tartott a közraktárban, s megállapították, az „v.a.” által kiszállított mennyiség 1.000 tonna, a maradék kb. 500 tonna. A tárolót plombával lezárták, a levonult a területről.

A felperes és az alperes 2008. november 20-án letéti szerződést kötött, melynek értelmében a felperes a közraktári jegyeket átadta az alperesnek és felhatalmazta az áru minimum 17.000,-Ft/tonna limit áron történő tőzsdei értékesítésére.

A 2008. december 2-án kelt levelében az Zrt-t kérte a-tól visszakapott H 008446-H 008447. sorszámú közraktári jegyek által megtestesített 1.000 tonna áru kiszolgáltatására, visszaküldve a kényszertárolási díjról kiállított számlát.

Az (.....), mint az megbízottja 2008. december 23-án kelt levelével arról tájékoztatta a-t, hogy a 008446-008447. sorszámú közraktári jegyek 2008. augusztus 26-án lejártak, ai az áru kiváltási és az közraktár felé fennálló díjfizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezért az árut az megbízásából árverés útján kell értékesíteni. Az áru első árverése 2009. január 15.

Alperes azt követően, hogy az árverési hirdetményről ai Zrt-től tudomást szerzett, 2009. január 14-én kelt levelében az Zrt-től kérte az árverés visszavonását.

Ugyanaznap megkereste levelével az-t közölve, hogy az árverés megtartását jogellenesnek tekinti.

Az 2009. január 15-én kelt levelében tájékoztatta az alperest, hogy a 2009. január 15-ére tervezett v.a.", mint letevő által közraktárban letett 1.000 tonna takarmánykukorica értékesítésével kapcsolatos árverésen az „v.a.” megbízása és utasítása alapján jár el.

A felperes 2009. január 22-én kelt levelében az alperestől tájékoztatást kért az 500 tonna kukorica tőzsdei értékesítéséről és bejelentette az 1.173 tonna áruhiányból származó kárigényét.

Az alperes 2009. január 28-án felhívta a-t a közraktári hiány visszapótlására.

A felperes 2009. február 18-án felszólította az alperest a hiányzó 1.173 tonna áru értékének, 170.085 euró forint ellenértékének a megfizetésére, 2009. január 2-től számított késedelmi kamatával együtt.

Az alperes 2009. március 11-én kelt levelében összefoglalva a felek közötti és az , a közötti levelezéseket, a Krtv. 22.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti mentesülésre hivatkozott.

A felperes 2009. július 27-én előterjesztett, utóbb pontosított keresetében alperest kártérítés címén 170.085 eurónak megfelelő 48.774.225 forint és ezen összeg után 2009. január 2-ától a megfizetésig járó Ptk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni. Előadta, a-vel kötött hitelszerződése biztosítékát 3.400 tonna közraktározott kukoricára alperes által kibocsátott közraktári jegyek képezték. Ai az árut eladta, a kukorica mennyisége az egyes közraktári jegyek ellenében történt kiadás folytán a 1673 tonnára csökkent, 500 tonna pedig kényszerértékesítésre került. Birtokában vannak az összesen 1.900 tonna árut megtestesítő H 97316-H 97319 sorszámú közraktári jegyek, alperes azonban 1.173 tonna kukoricával nem tud elszámolni, kárfelelősségét vitatja. Állította, alperes közraktárként köteles a betárolt áru felügyeletét biztosítani, az árut a mennyiségi és minőségi változásoktól megóvni, és felel a közraktározásra elhelyezett áruban az átvételtől a kiszolgáltatásig a teljes vagy részleges elveszésből eredő kárért. Alperes megszegte a Krtv. 14.§, 19.§, 20.§ (2) bekezdés rendelkezéseit, üzletszabályzatának az áru ellenőrzésére rendelkezést tartalmazó 2.7.7. és 2.7.13. pontjait, elmulasztotta megtenni a 20.§ (6) bekezdése szerinti birtokvédelmet, ezért, mint közraktári jegy birtokos felé a Krtv. 22.§-a alapján fennáll a felelőssége a 1.173 tonna kukorica tonnánkénti 145 euró forintértékének megfelelő összegben. Hivatkozott a BH.2006.150., BH.2004.275. és a BH.1981.14. számú jogesetre is annak alátámasztásaként, az áru megőrzése alperes tevékenységi körébe tartozott, kötelezettsége volt, az által végzett jogtalan elszállítás nem minősül elháríthatatlan, alperest mentesítő oknak, alperes nem tett meg minden lehetséges és célszerű intézkedést a kár elhárítására. Állította, amennyiben alperes haladéktalanul eljárta volna annak érdekében, hogy az árut a vevő birtokba vehesse, ha megakadályozta volna, hogy az a biztosítékot is képező árut elszállítsa, akkor a kereseti összeggel a adóssal szembeni követelése, önkéntes teljesítés folytán, csökkent volna. Azt hangsúlyozta, már 2008. augusztusában nem tudott alperes a közraktárba bejutni, ehhez képest 2008. novemberében tett feljelentést. A késedelmi kamat tekintetében arra hivatkozott, ha alperes teljesítette volna őrzési kötelezettségét, a kényszerértékesítés ezen árumennyiség tekintetében is 2009. január 1-jéig elvégezhető lett volna.

Arra is hivatkozott, idő közben a felszámolás alá került, fizetéseképtelen.

Alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. A keresetet a Ktv. 22.§ (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással jogalapjában vitatta. Az összecszerűség tekintetében a hiányzó árumennyiséget és annak felperes által megjelölt értéket nem kifogásolta, csupán a kamatszámítás kezdő időpontját. Előadta, az általa megbízott feljegyzéseiből és a 2008.

november 18-i ellenőrzési jegyzőkönyvből is megállapíthatóan az 1.000 tonna kukoricát elszállított a raktárból, mint közraktár azonban mentesül a felelősség alól, ha a kár a tevékenységi körén kívül első elháríthatatlan ok miatt következik be. Az 1000 tonna áru őrzését az által alkalmazott erőhatalom, a őrző-védő embereinek fenyegető jelenléte akadályozta, amely magatartás kárfelelőssége alóli mentesülését megalapozó, tevékenységi körén kívül első elháríthatatlan oknak minősül. Jogellenes cselekményre nem kívántak egy másik jogellenes cselekménnyel válaszolni, de ez a büntető törvénykönyvbe ütköző is lenne, és egyetlen polgári jogviszony alapján sem lenne elvárható ilyen magatartás. Az áru kiszállításának megakadályozása érdekében eljárta ai Rendőrőrsön, de a jogsértő cselekmény folytatódott. Kizárólag az magatartására vezethető vissza, hogy felperest kár érte, maga jogellenes magatartást nem tanúsított, az általa megtett minden jogszerű intézkedésen túl további eszköz nem állt rendelkezésére. Ellenőrzési naplóval igazoltan 2008. június 22-én még az áru birtokában volt, a birtokból augusztus 10-én került ki. Az jogellenes magatartása a fentiekén túl abban is megnyilvánult, amikor még nem állt végelszámolás alatt, közraktári tevékenysége során csak a felügyeleti biztos ellenjegyzésével járhatott volna el. Az áru kitárolásához pedig a felügyeleti biztos nem járult hozzá.

Az elsőfokú bíróság 2009. november 19-én kelt 8.G.41.262/2009/8. számú ítéletével kötelezte alperest 48.774.225 forint és ennek 2009. január 2-ától a kifizetésig számított késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat hét százalékkal növelt összegű kamata, valamint 1.650.000 forint perköltség megfizetésére.

Az ítélet indokolásában tényként állapította meg, az alperes a-vel közraktározási szerződést kötött, melynek értelmében az alperes vállalta a letevő által kifizetett közraktári díj ellenében az átvett 3.400 tonna áru szerződésben meghatározott időtartam alatti mennyiségben és minőségben megőrzését, az áru közraktári jegy kiállítását. A felperes Krtv. 25.§ (1) bekezdése alapján, mint a közraktári jegyek (árujegy, zálogjegy) birtokosa jogszerűen követelhetette az áru kiadását. Megállapította azt is, a H 097313., és H 0973315. szám alatti közraktári jegyek mögött álló árunak a kiadása megtörtént, további 500 tonna tőzsdei értékesítésre került, alperes 1173 tonna kukorica hiányát nem vitatta. A város jegyzője is megállapította határozatában, hogy a felperesnek és az alperesnek a H 0973315., H 0973319. sorszámú közraktári jegyek alapján 2400 tonna takarmánykukorica tekintetében jogosultsága van.

A közraktározási szerződés 8.12. pontja értelmében a szerződés részét képezte a szerződésben nem szabályozott kérdésekben az alperes üzletszabályzata és a Krtv. rendelkezései. Az üzletszabályzat 2.7.7. pontja értelmében a közraktár az árut a betárolás után a közraktári szerződés szerint tárolja, a közraktár a betárolt árut és az általa elhelyezett plomba sértetlenségét rendszeresen ellenőrzi. Az üzletszabályzat 2.7.13. pontjában foglaltak szerint pedig a közraktár a nála elhelyezett áruk rendszeres ellenőrzéséről a Krtv. előírásai szerint gondoskodik. A

közraktár az áru mennyiségének és minőségének ellenőrzését alkalmazottjai és megbízottjai útján látja el.

A közraktározási szerződéshez kapcsolódóan megkötött raktárbérleti szerződés 7.7. pontja szerint a közraktározott áru plombálásra került, a 7.9. pont szerint a tudomásul vette, hogy az alperes a közraktárra vett áru minőségét, mennyiségét és tárolását bármikor ellenőrizheti.

A továbbiakban megállapította, a Krtv. 22.§ (1) bekezdés a) pontjában foglalt feltétel, a közraktári tevékenység körén kívül álló és elháríthatatlan ok fennállását a rendelkezésre álló iratok nem támasztották alá, így az alperes mentesülését sem a felelőssége alól. Az alperes elismerte, hogy 2008. augusztus elejétől a közraktárat az által megbízott lezárta. Birtokvédelmet a kért 2008. szeptember 9-én és 10-én. Az alperes nem igazolta, milyen intézkedéseket tett 2008. augusztus eleje és 2008. szeptember 9. közötti időben az áru megőrzése érdekében. A 2008. szeptember 10-én felvett ellenőrzési napló szerint a őrző-védő emberei levették az alperes plombáját és sajátjukat helyezték el a 2008. október 16-i ellenőrzési napló szerint pedig az alperes nem tudta ellenőrizni a közraktári tételt a biztonsági szolgálat miatt. Rámutatott, mindezek alapján megállapítható, az alperes a Krtv. 14.§ (1) bekezdése szerinti őrzési kötelezettségét nem gyakorolta, nem tett eleget a Krtv. 19.§ (1) bekezdésében foglalt, a közraktárra vett áru a mennyiségi változásoktól megőrzési kötelezettségének sem. Az, hogy az áru birtokából kikerült, nem tekinthető tevékenységi körén kívül eső elháríthatatlan oknak, ezért köteles a Krtv. 22.§ (1) bekezdése alapján a hiányzó 1.173 tonna áru ellenértékének és késedelmi kamatainak megfizetésére.

Az ítélettel szemben alperes fellebbezett jogi képviselő útján. Tartalma szerint az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. Állította, az árut saját plombával látta el, az ellenőrzési naplók tanúsága szerint az ellenőrzési kötelezettségének rendszeresen eleget tett.

Az áru birtokából az , illetve a ütötte ki tilos erőhatalom gyakorlása útján azzal, hogy a plombáját eltávolították és sajátjukra cserélték, az épület őrzését erőszakkal magukhoz vonták. Ezzel az áru ellenőrzése lehetetlenné vált.

Nem volt más lehetősége, mint meggyőződni arról, indult-e birtokvédelmi eljárás, feljelentést tenni az illetékes rendőrkapitányságon, többször felszólítani az Zrt-t, a jogellenes magatartás megszüntetésére, felhívni az Zrt-t a kukorica árverésének visszavonására; széleskörűen tájékoztatni a felperest a fennálló jogi helyzetről, az áru sorsáról, mindvégig tartani a kapcsolatot a adóssal, akivel - a felszámolás után is - egyeztetve jártak közre előbb a kitárolás, majd az árverés megakadályozása érdekében, felbérelni a-t, hogy a kitárolás körülményeiről, elszállított kukorica mennyiségéről, a szállító járművek rendszámáról, minden lényeges körülményről tájékoztatást szerezzen be a helyszínen.

Sérlemmezte, mindezen megtett cselekményei ellenére az elsőfokú bíróság őrzési kötelezettségének elmulasztására alapította az ítéletét. Nincs magyarázat arra, mi lett volna az általa tanúsítandó helyes és tőle elvárható magatartás, illetve reá nézve kötelezően megteendő kötelezettség, amellyel az adott helyzetben az áru feletti

birtoklás jogát visszaszerzi. Utalt arra is, az nem rendelkezett közraktári engedéllyel, így közraktárjegy kibocsátására, áru tárolására és annak értékesítésére sem volt jogosult. A Krtv. 11.§-a értelmében az engedély visszavonása esetén a határozatban megjelölt időponttól kezdődően a közraktárhoz felügyeleti biztost kell kirendelni, a kirendeléstől kezdődően a közraktári tevékenységgel, kölcsönügylettel kapcsolatos jognyilatkozatot csak a felügyeleti biztos ellenjegyzésével tehet. Ez az esetében hiányzott, de még csak felügyeleti biztos sem volt kirendelve. Ebből következően az tevékenysége nem csak erőhatalom miatt, hanem ezen jogi aktus hiánya miatt is jogellenes volt, az árut jogalap nélkül tartotta birtokában, kiadni lett volna köteles. Az , illetve az általa megbízott tevékenysége minden szempontból jogellenes és az erőhatalom okán elháríthatatlan volt. Annak megítéléséhez, hogy a közraktári tevékenységgel kapcsolatban a Krtv.22. § (1) bekezdés a) pontja szerint mentesítő körülmény-e az erőhatalom, arra hivatkozott, az erőhatalom vis maiorként értékelendő. A vis maior fogalmi meghatározására nézve pedig két Európai Bírósági ítéletre (a 158-73. számú ügy és C-325/03/P. számú ügy), valamint a Ptk. Kommentár idevonatkozó részére utalt azzal, hogy az adott ügyben a tőle elvárható magatartást tanúsította, minden eszközzel és lehetséges jogi úton megpróbálta megakadályozni, hogy az a kukoricát kitárolja. Hangsúlyozta, a per eldöntése szempontjából nem releváns, hogy csak 2008. november 11. napján fordult rendőrséghez, mivel a rendőrségi intézkedés a későbbiekben sem vezetett eredményre, ai Rendőrkapitányság ugyanis azt állapította meg, az áttárolás érvényes okmányok alapján történt.

Felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte helyes indokai alapján, valamint alperes másodfokú perköltségben marasztalását. Azt hangsúlyozta, a Krtv. 22.§-a szerint alperes felelőssége alóli mentesüléséhez felróhatósága hiányára nem hivatkozhat, ahhoz csakis a tevékenységi körén kívül eső vis maior szolgálhatna alapul. Az őrzési és ellenőrzési kötelezettség alperes tevékenységi körében tartozik, ezért nem vizsgálendő, mi lett volna a helyes és gondos magatartás. A kár bekövetkezte és a tevékenységi körön kívüli ellenállhatatlan erő hiánya megalapozza alperes felelősségét, ezért az alperes által hivatkozott ítéletek sem minősülnek analógiának. Utalt arra, alperes egyébiránt sem járt el tőle elvárható módon. Jelezte, ai felszámolási eljárásában a 2007. július 15-én megkötött hitelszerződésből eredő bejelentett és visszaigazolt hitelezői követelése jóval meghaladja a perbeli követelést.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.

A közraktári szerződésekre, közraktár működésére, felelősségére a közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény (Krtv.) tartalmaz szabályozást.

A Krtv. 1.§ (2) bekezdése értelmében a közraktári tevékenységnek az áru közraktári szerződés alapján a Krtv-ben meghatározott módon történő tárolása és őrzése, a közraktári jegy kibocsátása, valamint az áru kiszolgáltatása minősül.

A (3) bekezdés szerint a közraktári jegy a közraktári szerződés alapján letétbe vett árurol kiállított rendeletre szóló értékpapír, mely a közraktár részéről az áru átvételének elismerését jelenti, és a kiszolgáltatásra vonatkozó kötelezettségét bizonyítja.

A 2008. augusztus 2-ig hatályos, de az ezt megelőzően kötött közraktári ügyletekre még alkalmazandó (4) bekezdés szerint a művi tárolás a közraktár által bérelt raktárban történő közraktározás.

A 14.§ (1) bekezdése értelmében közraktári szerződés alapján a közraktár köteles a nála letett árut időlegesen megőrizni és arról közraktári jegyet kiállítani.

A 19.§ (1) bekezdése kimondja azt is, a közraktár a nála elhelyezett árut a szerződésben meghatározott módon köteles megővni a mennyiségi és minőségi változásoktól.

A 22.§ (1) bekezdése szerint a közraktár felel azért a kárért, amely a közraktározásra elhelyezett áruban az átvételtől a kiszolgáltatásig, különösen a teljes vagy részleges elveszésből, megsemmisülésből, megromlásból vagy megsérüléséből keletkezik, kivéve, ha a közraktár tevékenységi körén kívül eső elháríthatatlan ok (a) pont), az áru belső tulajdonsága (b) pont), a csomagolás rejtett hiányossága (c) pont), illetve a letevő vagy a képviselőjében eljáró személy felróható magatartása (d) pont) miatt következett be.

A 25.§ (I) bekezdése szerint az árujegy és a zálogjegy együttes birtoklása jogosít a közraktárban elhelyezett áru kiszolgáltatásának igénylésére.

A 29.§ (1) bekezdés a) pontja értelmében pedig a közraktár köteles a nála elhelyezett árut annak kiszolgáltatni, aki az áru és zálogjegyet részére visszaadja.

A Ptk. 339.§ (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.

Az idézett rendelkezésekből leszűrhető a közraktár a közraktári jegy (árujegy és zálogjegy) ellenében köteles a közraktári jegy mindenkori birtokosának a letétbe vett árut kiszolgáltatni, és vele szemben felel a közraktározásra elhelyezett áruban bekövetkezett, teljes vagy részleges elveszésből eredő kárért. E felelőssége a Ptk. 339.§ (1) bekezdése szerinti, a károkozó felróható magatartásán alapuló polgári jogi felelősségtől eltérően, rendkívül szigorú helytállási kötelezettséget takar, így a közraktár a felelősség alóli mentesülésére eredményesen csakis a Krtv. 22.§ (I) bekezdésében megjelölt feltételek bekövetkezése esetén hivatkozhat. Ebből következően a kárfelelőssége alóli mentesüléséhez felróható magatartásának hiánya és a tőle elvárható magatartás tanúsítása nem szolgálhat alapul.

Az adott ügyben alperes a közraktári jegy birtokos felperessel szemben az 1.173 tonna kukorica elveszéséből eredő kárfelelőssége alóli mentesülése érdekében az által alkalmazott erőhatalomra, mint a Krtv. 22.§ (1) bekezdés a) pontjában írt közraktári tevékenységi körén kívül eső elháríthatatlan okra hivatkozott, azzal az áru kiadhatósága érdekében minden tőle elvárható intézkedést megtett, ezért helytállásra nem kötelezhető.

Az elsőfokú bíróság azonban helytállóan ítélte meg, hogy a perbeli események, a cselekménysorozata nem minősülhet az alperes mentesülését eredményező, az alperes tevékenységi körén kívül eső elháríthatatlan oknak. Elháríthatatlan oknak olyan események, kényszerítő körülmények, akadályok minősülnek, amelyek legtöbbször ellenállhatatlan elemi erővel hatnak, mint például a természeti katasztrófák, háborúk.

Ugyanakkor a birtokvédelmi eljárásban város jegyzője által is megállapítottan 1.000 tonna kukoricára jogosultsággal rendelkező alperes által hivatkozott magatartása nem vonható ebbe a körbe. A fenti kifejtettekből következően pedig a művi tárolásból eredő jogi bizonytalanságok, az alperes által tett sikertelen lépések, eredménytelen intézkedések sem adhatnak alapot alperes kárfelelőssége alóli kimentésére, nem teszik az áru elveszését külső elháríthatatlan okra visszavezethetővé.

Helytállóan marasztalta ezért az elsőfokú bíróság az alperest a felperes részére ki nem szolgáltatott áru ellenértékben.

Minderre tekintettel a Fővárosi Ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező alperest a felperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja, (5)-(6) bekezdése, valamint 4/A. §-a alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2010. június 18.

. Rózsa Éva s.k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.
előadó bíró

. Felker László s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül:

Sárközi Veronika
bírószági ügyintéző